

Nätkursen i terminologins grunder avslutad

Under höstterminen 2007 har TNC tillsammans med Tolk- och översättarinstitutet på Stockholms universitet hållit i en nätbaserad distanskurs i terminologi (15 högskolepoäng). TNCs terminologer har varit lärare för kursens moment vilket bland annat inneburit att vi gett elektroniska föreläsningar i form av filmade bildspel och att vi hållit kontakten med studenterna via en webbplattform. För de flesta av studenterna verkar kursen ha varit utmanande och givande; studenterna har i stort varit mycket nöjda. Studenterna har varit särskilt nöjda med de praktiska tillämpningarna och verklighetsförankringen i kursen.

Fredagen den 18 januari 2008 avslutades kursen med en fysisk träff på universitetet med föreläsningar och mingel. Henrik Nilsson och Helena Palm från TNC berättade först om terminologens många möjliga yrkesroller (från begreppsanalytiker via gruppsykolog till projektledare och marknadsförare). Därefter tog Ingemar Strandvik, språklig samordnare i EU-kommissionens svenska avdelning, vid och berättade om det ökade intresset för terminologiarbete inom EU och hur det arbetet just nu förstärks och förbättras. Nätkursen har haft fyra deltagare från EU, vilket lett till att den terminologiska medvetenheten ytterligare höjts bland de svenska EU-terminologerna och översättarna. De har nu fått bättre verktyg att hantera sin språkliga vardag med.

Dagen avslutades med en muntlig utvärdering ackompanjerad av vin och tilltugg i TÖIs bibliotek. Det var trevligt att träffas "på riktigt" efter en termins distansundervisning!

Barnhälsodataprojektet in i fas 2

Sveriges Kommuner och Landsting driver sedan 2005 Barnhälsodataprojektet, där TNC deltagit med terminologisk expertis. Projektets uppdrag är att utveckla en nationellt gemensam grund för elektronisk journalföring inom – och informationsutbyte mellan – barn- och skolhälsovården.

Torsdagen den 10 januari anordnades en nationell remisskonferens om projektets första fas, informationsmodellen. Konferensen var oväntat välbesökt med nära två hundra deltagare. Arbetet inför konferensen hade koncentrerats på att göra den abstrakta modellen mer tillgänglig för alla verksamhetsföreträdare, så att de ska vilja och orka läsa och tycka till om remissen. Detta arbete ser ut att ha givit resultat, och många kloka synpunkter (övervägande positiva, men också en del konstruktiv kritik) lämnades redan under dagen. Remisstiden pågår till den 12 mars.

År 2008 går arbetet in i en ny fas, med inriktning på fortsatt utveckling och test av projektets informationsmodell. Mer information finns [här](#).

Högskoleverkets svensk-engelska ordbok på remiss

TNC har under det senaste året hjälpt Högskoleverket i arbetet med att utarbeta en svensk-engelsk elektronisk ordbok över begrepp som används i den högre utbildningen. I slutet av januari var etapp ett avslutad, och materialet gick ut på en stor remiss till ett 30-tal lärosäten i Sverige. I sin remissversion innehåller ordboken drygt 1 300 begrepp med svenska och engelska termer. En tiondel av begreppen har utretts lite mer. Termposterna över dessa begrepp innehåller även definitioner eller anmärkningar liksom ibland hänvisningar till relevanta dokument som ger mer information.

Efter det att remissinstanserna fått säga sitt vidtar remissbearbetningen, och i maj ska ordboken innehållsligt vara klar. Parallellt med remissarbetet arbetar Högskoleverket med att skapa en databas, som ska vara färdigtestad och klar i augusti. Då ska ordboken publiceras på Högskoleverkets webbplats. Så småningom ska också den här ordlistan finnas tillgänglig i Rikstermbanken.

För mer information, kontakta [Åsa Holmér](#), TNC.

Terminologens yrkesprofil nu på svenska

En yrkesprofil för terminologer, som RaDT (Rat für Deutschsprachige Terminologie) utarbetat och som TNC har översatt till svenska, kan nu laddas ner från TNCs webbplats [[LÄNK](#)]. Profilen finns också på engelska, franska, italienska, nederländska och tyska på RaDTs webbplats [[LÄNK](#)].

Terminologikonferenser, seminarier och kurser

Lexicology and terminology : theory, practice and history

[Institute of the Lithuanian Language](#) firar hundraårsminnet av den litauiske lexikografen Jonas Kruopas (1908–1975) födelse med att ordna en konferens på temat "Lexicology and terminology: theory, practice and history", 23–25 april i Vilnius, Litauen. Konferensen kommer att behandla teoretiska problem inom terminologi och lexikografi, men också terminologins historia, vetenskaplig terminologi och databasbaserad ordlisteutveckling. Mer information finns [här](#).

Sveriges Facköversättarförenings vårkonferens

Sveriges Facköversättarförenings (SFÖ) vårkonferens äger rum i Västerås 25–27 april. Henrik Nilsson från TNC kommer att presentera TNCs arbete med Rikstermbanken. Mer information finns på SFÖs webbplats [[LÄNK](#)].

The International Terminology Summer School 2008

The International Terminology Summer School 2008 (TSS 2008) äger rum 7–11 juli i Wien. Utbildningen, med rubriken *Terminology Management: Theory, Practice and Applications*, anordnas av TermNet och universitetet i Wien. Utbildningen är en självständig del i en två veckor lång serie av olika utbildningsprogram. De övriga två är *Summertrans III* och *Diversity Management days*. Den som anmäler sig till alla tre programmen får rabatt.

För fullständiga program och registrering, besök följande webbsidor:

Terminology Summer School [[LÄNK](#)]

Summertrans [[LÄNK](#)]

Det finns mer information om konferenser och seminarier i kalendarier på TNCs webbplats [[LÄNK](#)].

Termfrågor

Som abonnent i Terminologiframjandet förköper man tid som kan användas till exempelvis TNCs termtjänst. Under rubriken *Termfrågor* redovisar vi några av de frågor och svar som kommit till termtjänsten den senaste tiden. Har du kommentarer eller tillägg till svaren får du gärna höra av dig. Om du vill veta mer om hur man blir abonnent kan du läsa [här](#).

Fråga: Ska vi i våra tekniska beskrivningar skriva *i längdled* eller *i längsled* i samband med till exempel mätning eller jämnhet. För andra riktningar används bland annat *i tvärled* eller *tvärs*.

Svar: Vi har internt fler belägg för *i längdled*. Det hela kompliceras lite av att vi också har några belägg för *i längsled*, bland annat i TNCs textilordlista. Kanske kan det vara så att uttrycket *längsmed* smittat av sig på detta uttryck, men det har vi inte kunnat belägga. Ser man på hela "familjen" av liknande uttryck kan man konstatera att det inte verkar föreligga några problem med *i höjdled* eller *tvärled* – eller med *i breddled* för den delen, som vi också har belägg för: "skiva bestående av i breddled hopplimade bräder". Med stöd av NEO, SAOL och SAOB, som enbart har med *längdled*, rekommenderar vi även fortsättningsvis uttrycket *i längdled*.

Fråga: Jag har fått en fråga om vad *terminering* är. Frågan är ställd av en konstruktör som arbetar med elartiklar "med och utan terminering". Det enda jag kan hitta i mina källor är i TNC-term en hänvisning till ett svar från Biotermgruppen, där det bara konstaterades att termen finns. Kan TNC berätta lite mer om vad den betyder (inom biotermområdet om inte annat)?

Svar: I biologiska processer, typ DNA-replikation (DNA→DNA) eller transkription (DNA→RNA) eller translation (RNA→protein) brukar man använda *terminering* när man avser själva avslutandet av processen, dvs. då polymerisationsreaktionen avbryts. Den stegvisa påbyggnaden av molekylen

kallas *elongering*. Under termposten *translation* hos Biotermgruppen kan du se en översiktsbild av translationen, där vi dock inte har med termineringen. Ordet *terminering* tycks finnas i många andra fackområden också, och vi gissar att det som är gemensamt för begreppet oavsett fackområdet är att det handlar om någon typ av avslut.

Fråga: Vi använder inom ortopedi ett relativt nytt plastmaterial som behandlats för att motstå slitage bättre. Den behandlade plasten kallas på engelska *cross-linked*. Jag kan tänka mig att på svenska använda termen *korslänkad plast*. Vet ni om den termen används, till exempel av kemister?

Svar: *Cross-linked* översätts till *tvärbunden* på svenska. I vår termbank finns endast *tvärbunden polymer*, men vi ser inga hinder för att man säger *tvärbunden plast* eftersom plast består just av polymerer. För att vara extra tydlig bör man kanske säga *plast av tvärbunden polymer*.

Fråga: Det finns i huvudsak två typer av brandvarnare, och detektionsmetoden skiljer dem åt. Den ena typen är joniserande brandvarnare som mäter det elektriska motståndet i luften genom fenomenet jonisering. Den andra typen är optiska brandvarnare som detekterar rök optiskt. Men i branschen har jag märkt att termen *jonisk brandvarnare* är flitigast använd och undrar nu om inte detta uttryck är ett missförstånd och har tillkommit genom att någon trendsättare har rört ihop termerna. Eller är det helt okej att använda *jonisk brandvarnare* i stället för *joniserande brandvarnare* nu när det verkar ha blivit allmänt vedertaget?

Svar: Om en brandvarnare är jonisk i elektrokemisk betydelse så innebär det att brandvarnaren i sig är elektriskt laddad. Är det så att brandvarnaren joniserar luften för att mäta halten brandrök så bör den kallas *joniserande brandvarnare*.

Fråga: Vad bör det atomtjocka kolskiktet *graphene* heta på svenska?

Svar: Det här rör sig om ett kemiskt trivialnamn. Det finns faktiskt inga regler för hur man bildar trivialnamn på svenska. En tillfrågad kemisk expert anser att det borde skrivas som det ser ut på engelska men enligt svenska skrivregler, alltså *grafen*. Det har vi också funnit belägg för i olika tidskrifter (Ny Teknik, Fysikaktuellt, Illustrerad Vetenskap) från 2004 och framåt.

Bok- och lästips

Terminologi för informationssäkerhet (SIS HB 550)

Nyligen kom tredje utgåvan av SIS Handbok 550: *Terminologi för informationssäkerhet*. Handboken innehåller terminologi för informationssäkerhet och utgör ett viktigt komplement till standarder på området, t.ex. SS-ISO/IEC 17799 och SS-ISO/IEC 27001. TNC bidrog denna gång med kommentarer till publikationen i remisskedet.

Stockholm: SIS Förlag AB; 2007

Estudis d'implantació terminològica : una aproximació en l'àmbit dels esports (Xavier Vila i Moreno, F. m.fl.)

TNCs motsvarighet i Barcelona, *Termcat*, stöder även terminologisk forskning och publicerar därför terminologirelaterad litteratur i serien *En Primer Terme*. Den senaste delen innehåller tre studier av hur katalanska termer som rekommenderats har tagits emot (s.k. "implantation studies") inom tre olika sporter. Mer information om boken finns hos [Termcat](#).

Barcelona: Eumo Editorial & Termcat; 2007

Ordens ursprung : etymologisk ordbok över 2200 ord och uttryck (Bergman, B.)

Bo Bergman har i sitt arbete framför allt utnyttjat Svenska Akademiens ordbok men även nya ordbanker som Projekt Runeberg, Affärsdata, Mediarkivet, Presstext och Språkbanken. I förordet nämner han särskilt förekomsten av "seglivade myter och förklaringsägner" om ords uppkomst, som han sökt punktera, exempelvis "tvivelaktiga förklaringsförslag" om *bistro*, *handikapp*, *kondom*, *lagom*, *okej*, *sabotage*, *SOS* och *spa*.

Stockholm: Wahlström & Widstrand; 2007

Writings in general linguistics (de Saussure, F., 1857–1913)

Ferdinand de Saussures stora verk "Cours de linguistique générale" utgavs första gången 1916 och var baserad på anteckningar som studenterna gjort under hans föreläsningar. Det manuskript Saussure själv nämnt för sina vänner hade inte gått att hitta. Det var inte förrän 80 år senare, 1996, som manuskriptet återfanns, i orangeriet vid familjens egendom i Genève. Boken är en engelsk översättning av detta originalmanuskript. I och med Saussures eget original undanröjs många motsägelser och oklarheter jämfört med tidigare versioner. Nya djup och distinktioner framträder i hans tankar om språkets natur och dess komplexa mekanismer, i synnerhet kring hans berömda motsatspar: form och mening, tecknet och vad som betecknas samt språkets struktur (langue) och dess yta, talandet eller skrivandet (parole).

Oxford: Oxford U.P.; 2006

699 varme termer : leksikon til sprogkundskab (Cramer, J. m.fl.)

Så gott som 700 "heta" språkvetenskapliga termer förklaras här utförligt av sex författare verksamma vid Institut for Nordisk Sprog og Litteratur vid Aarhus Universitet.

Aarhus: Aarhus universitetsforl.; 1996

TNC-aktuellt

Ansvarig utgivare: Anna-Lena Bucher
Redaktion: Anna-Lena Bucher, Åsa Holmér, Henrik Nilsson

Förlag: AB Terminologicentrum TNC
Adress: Västra vägen 7 B, 169 61 Solna
Tel.: 08-446 66 00
Fax: 08-446 66 29
E-post: tnc@tnc.se
Org.nr: 556562-8491
ISSN: 0039-8438
TNC-aktuellt utkommer med 2–4 nr/år

Vill du inte ha nyhetsbrevet i fortsättningen, svara då på det här brevet med "Inte TNC-aktuellt längre" i ärenderaden.